

III курс нар. (оркестровий факультет)

Предмет: Історія світової музики (розділ «Історія російської музики»)

Викладач – проф. Редя В.Я.

ФОРМИ КОНТРОЛЮ

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ

Змістовий модуль 1: Основні тенденції розвитку російської музичної культури докласичного періоду (теми 1-3)

1. Назвіть основні критерії періодизації історії російської музичної культури.
2. Якими є жанрово-стильові параметри раннього знаменного співу у порівнянні з більш пізніми зразками?
3. Визначте антитетичні позиції середньовічної музичної культури на прикладі культового та скомороського мистецтва.
4. Яким був музичний інструментарій періоду Стародавньої Русі?
5. Назвіть основні види та жанри дзвону на Русі.
6. Чому XVII століття в історії російської музики є «перехідним»?
7. В чому полягало значення культурних впливів України для утвердження нової системи музичного мислення та нової нотації?
8. Окресліть причини формування нового типу музичного мислення та суттєвого оновлення жанрової системи російської музики XVII століття.
9. Визначте жанрову палітру російської музики XVIII століття.
10. Які типи інструментального музикування з'явилися у XVIII столітті?
11. Назвіть представників першої російської композиторської школи та жанри, у яких вони творили.
12. Охарактеризуйте шляхи розвитку російської опери у XVIII столітті та її основні жанрові різновиди.

Змістовий модуль 2 (теми 1, 2)

1. Дайте характеристику музичного життя в Росії першої третини XIX століття.
2. Чому М. Глінку називають першим російським композитором-класиком?
3. Назвіть типи симфонізму, започатковані М. Глінкою.
4. В чому полягають ознаки оперної реформи М. Глінки?
5. Основні характеристики «натуральної школи» в російській літературі, живопису та музиці.

6. Якими є основні тенденції оперної творчості О. Даргомижського?
7. Які нові вокальні жанри з'явилися у творчості О. Даргомижського?
8. Чому можна говорити про «вокальний театр» О. Даргомижського?
9. Що означає вислів О. Даргомижського «драматичний речитатив»?
10. Склад і головні художньо-естетичні установки «Могучої кучки».
11. Роль М. Балакірева у творчому зростанні кучкістів і П. Чайковського (на конкретних прикладах).
12. Якими є ознаки епічної драматургії (на прикладі «Богатирської симфонії» та опери «Князь Ігор» О. Бородіна)?

СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ

(плани семінарів та рекомендована література викладені в групі)

Семінар № 1: Музичний інструментарій у Стародавній Русі.

Семінар № 2: Російська інструментальна музика XVIII століття: від прикладних функцій до художніх рішень.

Семінар № 3: Симфонія, симфонізм, симфонічна творчість М. Глінки (Чому М. Глінка не написав симфонію?)

Семінар № 4: «Вокальний театр» О. Даргомижського.

МОДУЛЬНІ КОНТРОЛЬНІ РОБОТИ

МКР-1 (Змістовий модуль 1, теми 1, 2)

МКР-2 (Змістовий модуль 2, теми 1, 2)

ЗАЛІКОВІ ВИМОГИ

1. Музична культура Стародавньої Русі: провідні тенденції розвитку.
2. Знаменний розспів: основні характеристики.
3. XVII ст. в історії вітчизняної музичної культури: новий етап музичного мислення.
4. Музика петровської доби: підсилення світських тенденцій.
5. Становлення першої російської композиторської школи (остання третина XVIII ст.).
6. Докласичний («доглінкінський») російський побутовий романс.
7. М. Глінка – засновник російської класичної музики.
8. Стель М. Глінки як історичне явище.
9. Розвиток вітчизняних традицій у вокальній творчості М. Глінки (тематика, жанрові різновиди, інтонаційний словник).
10. Симфонічні увертюри М. Глінки: типи інструментальної драматургії.

11. Метод музичної характеристики персонажів у опері М. Глінки «Життя за царя».
12. Риси епічної драматургії в опері М. Глінки «Руслан і Людмила».
13. Драматичний речитатив та його роль у оперній та вокальній творчості О. Даргомижського.
14. Російська музична культура 1860–1870-х рр. у загально-історичному та художньому контексті епохи.
15. Художньо-естетичні засади діяльності «Могучої Кучки».
16. Розвиток епічних традицій у творчості О. Бородіна (на прикладі опери «Князь Ігор»).

Список музичних творів

Зразки знаменного розспіву, кантів-віватів петровської доби.

XVIII ст.: фрагменти з опер В. Пашкевича (монолог Скрягіна з опери «Скупий»; жіночі хори з опери «Санкт-Петербурзький гостинний двір»), Є. Фоміна (увертюра та пляска фурій з мелодрами «Орфей»).

Докласичний російський побутовий романс (О. Аляб'єв, О. Варламов, О. Гурильов, О. Верстовський).

М. Глінка. Опер «Життя за царя», «Руслан і Людмила». *Симф. твори*: Камаринська, іспанські увертюри, Вальс-фантазія; *романси*.

О. Даргомижський. Опера «Русалка», фрагменти з опери «Кам'яний гість»: сцена Дон-Жуана та Анни, аріозо Дон-Жуана з II д., дві пісні Лаури. *Твори для оркестру*: Болеро, Козачок; *вокальна творчість*.

О. Бородін. Опера «Князь Ігор»; *Симфонія № 2*; *вокальні твори*.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Підручники, навчальні посібники, хрестоматії (відповідні розділи)

Владышевская Т., Левашева О., Кандинский А. История русской музыки. Вып. 1. Москва : Музыка, 2013.

История русской музыки. Т.1. / Под ред. А. Кандинского. Москва : Музыка, 1973.

История русской музыки / Ред. Ю. Келдыш, О. Левашева и др. В 10 т. Москва : Музыка, 1983–1997. Т. 1–6.

Орлова Е. М. Лекции по истории русской музыки. Москва : Музыка, 1977.

Рапацкая Л. А. История русской музыки от древней Руси до «серебряного века». Москва : Владос, 2001.

Соломонова О. Б. Нариси з історії російської музики. Київ, 2011.

Основна література

- Асафьев Б. М. И.* Глинка. Москва: Музыка, 1977. 310 с.
- Асафьев Б. В.* Русская музыка. XIX и начало XX века. Ленинград: Музыка, 1979. 316 с.
- Боровик П.* «Русский Давидсбюнд» // Страницы истории русской музыки: очерки, статьи. Минск, 2012. С. 98-108.
- Васина-Гроссман В. А.* Русский классический романс XIX века. Москва: Музгиз, 1956. 352 с.
- Владышевская Т. Ф.* Музыкальная культура Древней Руси. Москва: Знак, 2006. 488 с.
- Герасимова-Персидская Н. А.* Русская музыка XVII века: встреча двух эпох. Москва: Музыка, 1994. 126 с.
- Гозенпуд А.* Музыкальный театр в России от истоков до Глинки. Москва: Музыка, 1968. 782 с.
- Жаркова В.* О новых ориентирах европейской музыкальной культуры XVII века // Київське музикознавство. Культурологія та мистецтвознавство: зб. статей. Київ, 2011. Вип. 38. С. 104-113.
- Зенкин К. М.* Балакирев в истории русского программного симфонизма // Зенкин К., Жабинский К. Музыка в пространстве культуры. Ростов-на-Дону, 2010. Вып. 4. С. 112-123.
- Левашева О.* Михаил Иванович Глинка: монография. Москва: Музыка, 1988. 737 с.
- Майбурова Е.* Основные черты эпического жанра в опере Глинки «Руслан и Людмила» // Украинское музикознавство. Киев, 1966. Вып. 1. С. 216-227.
- Пекелис М.* Даргомыжский и его окружение. В 3 т. Т. 1. Москва: Музыка, 1966. 494 с.; Т. 2. – Москва, 1973. 415 с.; Т. 3. Москва: Музыка, 1983. 317 с.
- Сохор А. Н. А. П. Бородин: Жизнь. Деятельность. Музыкальное творчество.* Ленинград: Музыка, 1965. 827 с.
- Тышко С.* Динамические компоненты национального стиля в опере М. Глинки «Руслан и Людмила» // Київське музикознавство: зб. статей. Київ, 2004. Вип. 16. С. 118-135.
- Черкашина-Губаренко М.* Творчество Глинки в европейском контексте // Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти: зб. статей. Київ: Новий світ, 2002. Вип. 10. С. 7-13.

Додаткові джерела

- Абрамовский Г.* Русская опера XVIII века. Москва: Музгиз, 1968. 33 с.

Абрамовский Г. Русская опера первой трети XIX века. Москва: Музыка, 1971. 78 с.

Вертков К. А. Русская роговая музыка. Ленинград-Москва: Музгиз, 1948. 84 с.

Гейлиг М. Ф. О строении опер Глинки // Вопросы музыкознания. Москва: Музыка, 1960. Вып. 3. С. 458-473.

Гозенпуд А. Русский оперный театр XIX века. Т. 2. Ленинград: Музыка, 1971 (гл. V: Новое восприятие «Русалки» в 60-е годы. С. 108-123.

Гордеева Е. Могучая кучка. Москва: Музыка, 1966. 324 с.

Жаркова В. Два взгляда на «праздничное» в музыкальной практике XVII века // Київське музикознавство. Культурологія та мистецтвознавство: зб. статей. Київ, 2012. Вип. 41. С. 19-28.

Зинькевич Е. «Неутомимый композитор второго разряда...» (А. Рубинштейн) // Наследие XVIII–XIX вв.: сб. статей, материалов и документов. Москва: Научно-издат. центр «Московская консерватория», 2013. Вып. 2. С. 173-182.

Ильин М., Сегал Е. Александр Порфирьевич Бородин. Москва: Правда, 1989. 480 с.

Келдыш Ю. В. Русская музыка XVIII века. Москва: [б.и.], 1965. 464 с.

Майбурова К. В. М. Глінка. Київ: Музична Україна, 1991. 159 с.

Малозьомова О. І. Роль А. Рубінштейна в реорганізації музичної освіти в Києві // Часопис НМАУ ім. П.І. Чайковського. 2013. № 4(21). С. 51-59.

Машевский Г. Вокально-исполнительские и педагогические принципы А. С. Даргомыжского. Москва: Музыка, 1976. 64 с.

Охалова И. Оперный симфонизм Глинки // Анализ. Концепции. Критика: сб. статей. Ленинград: Музыка, 1977. С. 120-129.

Півторак Г. Походження українців, росіян, білорусів та їхніх мов. Київ: Арістей, 2004. 152 с.

Рыцарева М. Г. Русская музыка XVIII века. Москва: Музыка, 1987. 123 с.

Слонимский С. Балакирев – педагог // Советская музыка. 1990. № 4. С. 7-12.

Тышко С. В. Проблема национального стиля в русской опере. Глинка. Мусоргский. Римский-Корсаков. Киев, 1993. 120 с.

Тышко С., Мамаев С. Странствия Глинки. Комментарий к «Запискам»: В 4-х ч. Ч. 1: Украина. Київ: Радуга, 2005. 214 с.

Тышко С., Мамаев С. Странствия Глинки. Комментарий к «Запискам»: в 4-х ч. Ч. II: Глинка в Германии, или Апология романтического сознания. Київ: Задруга, 2002. 209 с.

Тышко С. В., Куколь Г. В. Странствия Глинки. Комментарий к «Запискам»: в 4-х ч. Ч. III: Путешествие на Пиренеи или Испанские арабески. Кие : Тип. Клякса, 2011. 542 с.

Тышко С. В. Странствия Глинки. Комментарий к «Запискам»: в 4-х ч. Ч. IV: Кавказ. Київ: ЛАТ&К, 2015. 244 с.


Фесечко Г. И. Е. Хандошкин. Москва: Музыка, 1972. 85 с.

Чекан Ю. «Життя за царя» М. Глінки та імперська ідеологія // Критика. 2014. Число 9-10. С. 23-26.

Черкашина М. Р. Структурний аналіз оперного твору // Часопис НМАУ ім. П. І. Чайковського. 2009. Вип. 2(3). С. 58-67 (стаття перша); 2009. Вип. 4(5). С. 142-153 (стаття друга).

Щербакова Т. Русский XVII век: между византизмом и латинством // Страницы истории русской музыки: Очерки, статьи. Минск, 2012. С.12-20.

ВІДЕО:

Праздники и музыка при русском дворе 

<https://www.youtube.com/watch?v=1jkjgEdseUI>

Русская культура петровского времени 


<https://www.youtube.com/watch?v=BjDXfO2pkuM>

Михаил Глинка. Гении и злодеи.

<https://www.youtube.com/watch?v=xAzA5rP--uw>

«Слышали ль вы?» А. Даргомыжский

<https://www.youtube.com/watch?v=fKVAtIgsC20>

Русская пятерка 

https://www.youtube.com/watch?v=_UJRASaoAEI&list=PL5BCBB3745317D3F0